

SAK:n puheenjohtaja Jarkko Eloranta
Vappupuhe 1. toukokuuta 2020 kello 13.30
SAK:n #virtuaalivappu

Arvoisat vapun juhlijat, hyvät toverit!

Tänä vappuna ei kokoonnuta turuille ja toreille tapaamaan tuttuja ja kuuntelemaan ajankohtaisia poliittisia puheita. Virus pitää meidät fyysisesti erillään toisistaan, mutta henkistä yhteyttä, yhteistyötä ja solidaarisuuttakin on ilmassa enemmän kuin aikoihin. Kriisiajat tuovat kirkkaammin esiin sen kaikkein tärkeimmin niin omassa henkilökohtaisessa elämässä kuin yhteiskunnassa laajemminkin.

Koronavirus on terveydellinen uhka, tappava sairaus, jota vastaan taistellaan ympäri maailmaa. Viruksen torjumiseksi käynnistetyt rajoitukset vaikuttavat valtaisesti talouteen ja työllisyyteen. Kansainvälinen työjärjestö ILO on arvioinut, että korona saattaa johtaa 200 miljoonan työpaikan häviämiseen globaalisti. Yhdysvalloissa työttömiä on tullut muutamassa viikossa 30 miljoonaa, Euroopassa puhutaan kymmenistä miljoonista. Suomessa yt-neuvottelujen piirissä on vajaat puoli miljoonaa työntekijää ja lomautettuna jo 150 000 työntekijää.

Toimiva neuvottelu- ja sopimustoiminta työmarkkinaosapuolten välillä niin Suomessa kuin maailmallakin osoitti voimansa ja tarpeellisuutensa kriisin iskiessä. Myös pohjoismaisen hyvinvointivaltion vahvuudet ovat tulleet esille talouden ja työllisyyden sakatessa. Suomessa työmarkkinaosapuolet tekivät viipymättä sopimuksen, jolla parannettiin ja nopeutettiin yritysten mahdollisuuksia sopeuttaa toimintaansa ja parannettiin työntekijöiden työttömyysturvaa. Toimimalla nopeasti pelastamme työpaikkoja ja lomautetuilla työntekijöillä on toivottavasti työpaikka, jonne palata kriisin helpotettua.

Yhteiskunnan poikkeustila on tuonut esiin työelämän piilossa olevia rakenteita. Matalapalkkatyötä tekevät palvelualojen ammattilaiset niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla pitävät yhteiskuntaa pyörimässä. Huolehtivat, että sairailta on hoitoa, vanhuksilla on hoivaa, lapsilla on varhaiskasvatusta, kaupat ovat auki ja elintarvikkeita on tarjolla, kiinteistöjä siivotaan, bussit kulkevat ja jätteet kerätään.

Hyväpalkkainen valkokaulusväki tekee töitä etänä ja suojautuu virukselta, mutta palvelualojen työntekijät – usein naiset – pitävät arjen pyörimässä, yhteiskunnan toimintakykyisenä tilanteessa kuin tilanteessa. He eivät pääse virusta pakoon. Töitä on pakko tehdä, vaikka henkilökohtainen suojautuminen on ollut ajoittain puutteellista.

Arvostusta heille on tullut, mutta tulisiko jossain vaiheessa myös muuta kuin sanallista tunnustusta? Miten olisi täydet työtunnit ja elämiseen riittävä palkka? Sen ei pitäisi olla kohtuutonta eikä liikaa vaadittu. Korona on tuonut näkymättömän näkyväksi ja näkyväksi sen pitää jäädä.

Suomessa kriisiä on hoidettu tähän asti melko yksituumaisesti. Jatkossa tulee vaikeampaa. Puolueiden ideologiset erot alkavat puskea esiin. Yksi vaatii leikkauslistoja, toinen elvytystä ja ihmisten toimeentulon turvaamista. Euroopan unionissa jäsenvaltiot eivät ole pystyneet riittävän voimakkaasti ja nopeasti vastaamaan taudin torjumiseen ja talouden äkkipysähdykseen. Kaikin keinoin on vältettävä finanssikriisin talouskuripolitiikka, joka oli kallista niin sosiaalisesti, poliittisesti kuin taloudellisestikin.

Sopimussyhteiskunnasta on pidettävä kiinni, kun koronasta irtaudutaan. Sopimussyhteiskuntaa ei voi nostaa kaapista esille vain silloin, kun kriisi on päällä. Eikä palkansaajia voi pyytää rientämään paikalle vain silloin, kun pitää pelastaa kilpailukykyä tai joustaa yritysten puolesta. Sopimussyhteiskunnan on toimittava kaikille osapuolille, ja tämä kyky tulee todelliseen testiin, kun koronasta irtaudutaan. Nyt julkinen talous velkaantuu, kun valtio pelastaa yrityksiä ja huolehtii ihmisten terveydestä ja toimeentulosta. Talouden jälleenrakennuksen on oltava yhteinen projekti, jossa solidaarisuus ja oikeudenmukaisuus ovat kivijalkoina.

Hyvät vapun juhlijat! Järjestäytyneet työmarkkinat, vahva hyvinvointivaltio ja valtion aktiivinen talouspolitiikka ovat kestävä pohja kriisistä irtautumiseen. Suomalainen ammattiyhdistysliike on ollut vuosikymmeniä keskeinen tekijä Suomen ja suomalaisten menestyksessä. Sitä se on tälläkin kertaa. Olkaamme siitä iloisia ja ylpeitä.

Hyvää vappua ja valoisampaa tulevaisuutta ja terveyttä meille jokaiselle!